

İSLÂM'IN HER ŞEYİ GÜZEL!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Cenâb-ı Hak bütün mübareklilere, hayırlara, rahmetlere, bereketlere dünyada ahirette sizleri nâil eylesin... Rahmetine mazhar eylesin, iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin, sevindirsin, mükâfatlara erdirdin...

a.Amellere Sûret Verilmesi

Peygamber SAS Efendimiz'den bir hadis-i şerifle başlıyorum:¹

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صَوَّرَ لَهُ عَمَلُهُ فِي
صُورَةٍ حَسَنَةٍ وَ شَارَةً حَسَنَةً فَيَقُولُ لَهُ مَا أَنْتَ
فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاكَ أَمْرًا صَدِيقًا فَيَقُولُ أَنَا عَمَلُكَ
فَيَكُونُ لَهُ نُورًا أَوْ قَائِدًا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الْكَافِرَ
إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صَوَّرَ لَهُ عَمَلُهُ فِي صُورَةٍ سَيِّئَةٍ
وَ شَارَةً سَيِّئَةٍ فَيَقُولُ مَا أَنْتَ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاكَ
أَمْرًا السُّوءُ فَيَقُولُ أَنَا عَمَلُكَ فَيَنْطَلِقُ بِهِ حَتَّى

يُدْخِلُهُ النَّارَ

(ابن جرير عن قتادة مرسلًا)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberî, *Tefsir*, c.VI, s.534, Yunus Sûresi, 10/9; Katâde Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.429, no:38963; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.315, no:7373.

RE. 106/12 (*Inne'l-mü'mine izâ harace min kabrihî suvvira lehû amelühû fi sûretin hasenetin ve şâretin haseneh, feyekülü lehû: Mâ ente, feva'llâhi innî leerâke imree's-sıdk? Feyekül: Ene amelük! Feyekûnü lehû nûran, ev kâiden ile'l-cenneh.*

Ve inne'l-kâfire izâ harace min kabrihî suvvira lehû amelühû suretün seyyietün ve şâretin seyyieh, feyekül: Mâ ente, feva'llâhi innî leerâke imree's-sûi? Feyekül: Ene amelük! Feyentaliku bihî hattâ yudhilehü'n-nâr.) Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, mü'min kardeşlerim! Bu birinci hadîs-i şerif, mü'minin ve münâfiğın *ba'sü ba'de'l-mevt'te*, yâni öldükten sonra kabrinden kalktığı zamanki durumunu anlatan bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Inne'l-mü'mine*) “Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki, mü'min olan, imanlı olan, müslüman olan kul, (*izâ harace min kabrihi*) kabrinden kalktığı zaman...” Tabii ne zaman kalkacak?.. İsrâfil AS sûra üfürecek. Birinci defa sûra üfürünce kıyâmet kopacak; yıldızlar sapır sapır dökülecek, ay güneş birbirine karışacak, denizler yarılacak, dağlar hallaç pamuğu gibi atılacak... Korkunç kıyamet halleri...

Sûra ikinci defa üfürülünce de, insanlar kabirden kalkacak.

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ

(الزمر: ٦٨)

(*Sümme nüfihâ fîhi uhrâ feizâ hüm kıyâmün yenzurûn.*) [Sonra Sûr'a bir daha üflenince, hemen ayağa kalkıp, bakışıp dururlar.] (Zümer, 39/68)

İşte bu ikinci defa Sûr'a üfürüldükten sonra, insanlar ahiret aleminde kabirden kalktıkları zaman, (*Suvvire lehû amelühû fî sûretin hasenetin*) “Mü'min kulun dünyada işlediği amelleri, iyilikler, güzel bir şekil ile, güzel bir görünüm ile, güzel bir sûrette, güzel bir insan sûretinde karşısına çıkartılır.” Halbuki amelleri, bütün ömrü boyunca yaptığı ibadetler, namazlar, oruçlar, zikirler, tesbihler, hayırlar, hasenat, hayrat, sadaka-i cariyeler... vs. Ama Cenâb-ı Hak bütün bu mânevî sonuca, amellerinin hepsine, topuna böyle bir güzel insan sûreti verir.

(*Ve şâretin hasenetin*) “Güzel bir kıyafet içinde, güzel bir elbise giymiş, tertemiz, alımlı, gösterişli, sevimli, güzel bir surette, insan şeklinde karşısına çıkartır amelini, Allah-u Teâlâ Hazretleri.

(*Feyekûl*) Bu kul der ki: (*Mâ ente*) “Sen neyin nesisin, nesin sen? (*Feva'llâhi*) Allah'a yemin olsun ki, (*innî leerâke imree's-sıdkı*) ben seni sıdk u sadâkat sahibi, şöyle iyi, güzel bir insan olarak görüyorum. Bende öyle bir intibâ uyandırırıyorsun, ben seni öyle görüyorum. Sen hoş, iyi bir insan gibi, doğru dürüst bir insan gibi görünüyorsun!” der.

(*Feyekûl*)” O da der ki: (*Ene amelüke*) “Ben senin dünyadaki işlediğin amelinim, amellerinim!” Yâni amel iş, dünyadaki bütün işlerinin sonucu. İnsan bir ömür boyu yaşıyor. Seyyiâtıyla, hasenâtıyla ameli, dünyadaki ameli, toplam

ameli, böyle güzel bir sûrette karşısına çıkıyor.

(*Feyekûnü lehû nûran*) “Kendisine nur olur bu, aydınlatır.” Çünkü anlaşılıyor ki, ahirette bazı insanlar, meselâ zâlimler karanlıklarda kalacak:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.864, no:2315; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2579; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.377, no:2030; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.105, no:5832; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.170, no:485; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.257, no:1890; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.192, no:35244; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.46, no:7456; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.93, no:11280; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.258, no:814; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.97, n.109; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XV, s.115; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.470, no:3997; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2578; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.323, no:14501; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.170, no:483; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.256, no:8561; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.424, no:10832; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.93, no:11281; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.346, no:1143; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.159, no:6487; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.313, no:2516; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.579, no:5176; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.55, no:26; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.300, no:2272; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.27, no:6750; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.192, no:35243; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.46, no:7458; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.243, no:20928; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.639, no:611; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIV, no:220; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XIX, s.95; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.580, no:5177; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.56, no:28; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.166, no:470; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.490, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.470, no:3997; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.25, no:29; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.347; no:6587; Misver ibn-i Mahreme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.204, no:538; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:629; Hirmas ibn-i Ziyad RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.340, no:3340; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.505 no:7635-7637 ve c.XVI, s.79, no:43900, 43901;

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.422, no:9188-9192; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.678, no:1688; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.160, no:14021; RE. 13/12.

الظُّلْمَ ظُلُمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

خ. م. ت. حم. ط. ش. هب. ق. عن ابن عمر؛ م. حم. طس. هب. ق. عن جابر؛ حم. در. حب.
ك. ط. طس. ش. هب. ق. كر. عن ابن عمرو؛ حب. ك. والديلمي عن أبي هريرة

(*Ez-zulmü zulümâtün yevme'l-kıyâmeh*)
“Kıyamet gününde zulüm karanlıklar şeklinde olacak, zâlimler karanlıkta kalacak.”

Sonra, mü'minler sıratı geçerken, amelleri nur olacak da;

“—Aman yarı yolda sönuvermesin, bu tehlikeli yolda cehenneme düşmeyelim;

رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا

(التحریم: ۸)

(*Rabbenâ etmimlenâ nûranâ*) ‘Rabbimiz, nurumuzu tamamla!’” (Tahrim, 66/8) diye yalvarıp yakaracaklar mü'minler.

Demek ki, ameli nur olacak, etrafı aydınlatacak ışıl ışıl. (*Ev kâiden ile'l-cenneti*) “Yâhut bir başka deyişle, cennete götüren bir kılavuz olacak, sevk edici olacak, sürücü olacak. İnsan sûretinde ona görünecek:

“—Düş peşime, bak ben sana yolu aydınlatıveriyorum, haydi gidelim!” diye, onu cennete götürecektir.

Çünkü insanoğlu, bizler, etrafımızdaki olayları kendi alıştıığımız, bildiğimiz varlıklar şeklinde algılıyoruz da, Cenâb-ı Hak da bize o şekilde sûretlendiriyor, mücessem şekil olarak karşımıza öyle getiriyor.

Başka bir hadis-i şerifi de hatırlayacaksınız:
Kabre giren bir insan, kabirde yalnızlıktan
bayağı korkmuşken;

“—Eyvah, burası تنها bir yer, ürperiyorum
burada, korkuyorum!” derken, o yalnızlıkta
bakacak ki, yanında güzel yüzlü, güleç yüzlü,
hoş bir insan... Diyecek ki:

“—Bu تنها yerde ben ürkmüşken, çekinmişken,
seni görünce sevindim. Sen iyi bir kimseye
benziyorsun, sen kimsin?” diyecek.

O zaman, o da diyecek ki:³

“—Ben senin dünyada okuduğun Tebâreke
Sûresi’yim!”

Bakın, demek ki Cenâb-ı Hak okunan sûreye de
bir insan şekli verip öyle gönderebiliyor. Yâni,
ona öyle gösteriyor, öyle temsil olunuyor.

Cenâb-ı Hak buna kâdirdir. Meselâ, meleklerini
mü’minin karşısına çıkartır, bir insan şeklinde...
Hatta ashâb-ı kiram Peygamber SAS Efendimiz’le
otururken, Cebrâil AS böyle tertemiz elbiseli,
ama hiç üzerinde toz, toprak yok, yoldan gelmiş
bir kimse gibi değil. Oralı bir kimse de değil,
kimse tanımıyor. Hem yabancı, hem de yoldan
gelmiş hâli yok...

Öyle bir şekilde kalabalığı yara yara, kalabalığın
arasından geldi, geldi, Rasûlüllah’ın önüne
oturdu, dizini dizine dayadı ve dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah, bana imandan bilgi ver, haber
ver! bana İslâm’dan bilgi ver?..” dedi.

³ İbn-i Kesîr, *Tefsir*, c.IV, s.507, Mülk Sûresi.

Böyle çeşitli sorular sordu. Önce İslâm'ı sordu, sonra imanı sordu, sonra ihsânı sordu, sonra kıyamet alâmetlerini sordu... Peygamber Efendimiz hepsini cevaplandırdı ve o şahıs gitti. Ama Peygamber Efendimiz cevapları verdikçe, o da her seferinde:

“—Doğru söyledin, tamam.” dedi.

Sahabe-i kiram diyorlar ki:

“—Allah Allah! Bu yabancı zât, çok güzel giyimli, tatlı bir kimse ama, nasıl bir şahıs ki hem soruyu soruyor, hem de Peygamberimiz gibi bir insana, yâni Allah'ın Rasûlü'ne, Rasûlüllah'a, 'İyi, doğru bildin, tamam!' diyor.”

“Allah Allah!” diye şaşırdılar hepsi. Bütün sahabe gördüler. Bu tek kişinin gördüğü olay değil, hepsinin gördüğü bir şey. Gidince, dedi ki Peygamber Efendimiz:

“—Bu kimdir, tanıdınız mı, bildiniz mi?”

“—Allah'ın Rasûlü bilir, biz bilemedik.” dediler. Dedi ki:

“—Bu Cebrâîl AS'dı. Size dininizi öğretmek için geldi. Soruları sordu, gitti.”⁴

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1793, no:4499; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.39, *İman* 1/1, no:9; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.425, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.375, no:159; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.51, no:367; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660, Hz. Ömer RA'dan.

Demek ki, Allah Cebrâil AS'a herkesin göreceği bir şekilde, bir insan sûretinde, giyimli bir insan gibi bir sûret verdi, insanların karşısına çıkarttı ve konuşturttu.

Bu, olayların Peygamber Efendimiz'in ruh dünyasından, kendi hayallerinden ibaret olmadığına da önemli bir misâli bu. Çünkü, öteki bütün insanlar da gördüler bu sefer. Tanınmayan bir kimse olarak birden geldi. Hem de uzak yoldan gelmiş gibi toz toprak, ter, pas, kir izi de yok. Ondandır kalktı gitti, bir daha görünmedi.

Demek ki, Efendimiz'in dışında bir takım olaylar cereyan ediyor. Sadece Peygamber Efendimiz'in ruh dünyasından, hayalinden, — hani öyle düşünebilir imana gelmemiş insanlar— öyle değil. Demek ki Cebrâil AS var, Cebrâil AS Peygamber Efendimiz'e geliyor. Bazen kimsenin görmediği şekilde geliyor ama, o da Peygamber Efendimiz'in ruh dünyası değil. Dışardan bir varlık olarak, Cebrâil AS olarak geliyor. Bazen de görünecek şekilde geliyor.

Başka melekler de böyle, Kur'an-ı Kerim'de var. İbrahim AS'ın evine geldiler, böyle birkaç kişi halinde. Böyle misaller çok, hadis-i şeriflerde geçiyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri melekleri, insanların anlayacağı bir şekil vererek karşılıklarına getirebiliyor. Amelleri, Kur'an-ı Kerim sûrelerini böyle şekil vererek karşılıklarına getirebiliyor. Her şeye kâdir olan Mevlâm...

Mü'min böylece cennete sevk olunur. Amelleri tarafından. Amelleri kılavuz olur, nur olur, insanı cennete sevk eder. Allah cümlemize sevdiği amelleri işlemeyi nasib eylesin... Sevdiği kul olmayı nasib eylesin... (*Ba'sü ba'de'l-mevti hakkun*) Öldükten sonra dirilmek haktır. O ikinci dirilmede, ikinci hayatın başladığı zaman, amellerimizi karşımıza güzel sûrette, güzel kıyafetli bir şekilde getirsin... Bize nur ve kılavuz eylesin... Bizi cennete götürsün lütf u keremiyle... Ne kadar güzel!..

(*Ve inne'l-kâfire izâ harace min kabrihî*) “Kâfir de artık kıyamet kopmuş, kabrinden kalktığı zaman. (*Suvvire lehû amelehû fî sûretin şeyyietin ve şâretin seyiyetin*) Onun ameli de onun karşısına çirkin suratlı bir insan olarak çıkartılır; pis elbiselerle, çirkin kıyafetli olarak.

(*Feyekülü: Mâ ente*) O zaman o da: “Sen kimsin yâ, neyin nesisin? (*Feva'llâhi innî leerâke'mree's-sûi*) Ben senin kötü bir adam olduğunu anlıyorum, hissediyorum, fena bir adamsın, tehlikeli, korkunç bir insansın sen. Sen kimsin yahu, neyin nesisin?” diye sorar.

Mâ diye soruyor, *men* diye sormuyor, “Neyin nesisin?” demek yâni. Kişi sorusu değil de, eşyayla ilgili soru. *Men* olsaydı “Kim?” olurdu; *mâ*, “Ne?” demek. (*Mâ ente*) “Sen neyin nesisin?” demek yâni. O da der ki: (*Feyekülû ene amelüke*) “Sen şimdi beni çirkin görebiliyorsun, ben senin amelinim, dünyada işlediğin kötülükler işte bu şekilde karşına geliyor. (*Feyentaliku bihî*) O kâfiri götürür,

(*hattâ yüdhilehü'n-nâr*) cehenneme tıkcıncaya kadar götürür. Kâfir de cehenneme girer .

Tabii, kâfir cehenneme girecek, mü'min cennete girecek. Arada başka bir şart, durum var mı?.. Var! Mü'minlerin günahkârları da, günahları ve hatalarının cezasını çekmek üzere cehenneme atılacaklar. Allah bizi hiç cehenneme atılmadan, azaba giriftar olmadan, ateşlere yanmadan, milyonlarca yıl cehennemde beklemeden, yanıp kara kömür gibi olmadan, doğrudan doğruya cennetine girenlerden eylesin...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Mü'minler var dünyada, kâfirler var. Etrafımıza bakıyoruz, siz de bakıyorsunuz, görüyorsunuz. Yâni mü'minlerin hepsi ille dünyada böyle çok kötü durumda mı?.. Hayır! Mü'minlerin de sağlıklıları var, mü'minlerin de zengini var, mü'minlerin de arabası, evi, barkı olanları var...

Mü'minlerin de çoluk çocuğu, işi gücü, sağlığı afiyeti yerinde olanları var; kâfirlerin de... Mü'minlerin de hastalıklı, dertli olanları var; kâfirlerin de hastalıklısı, dertlisi, sıkıntıda olanı, maddî azap çekenini, harp darp görenini var... İşte Vietnam, işte Güneydoğu Asya, Afrika ülkeleri, işte Güney Amerika... Biliyorsunuz. Yâni, mü'minle kâfir arasında dünyada esas itibariyle, "Mü'min olursan çok sıkıntı çekeceksin, kâfir olursan çok tatlı gün geçireceksin!" diye de bir şey yok.

İmtihan dünyasında her insanı Cenâb-ı Hak, zenginlikle, fakirlikle, varlıkla, yoklukla, sağlıkla, hastalıkla imtihan ediyor. Herkesin başına gelebiliyor bu gibi olaylar. Onlara takındığı tavır, onların karşısındaki tepkisi ile, Allah mükâfatlandırıyor veya mükâfatı alamıyor. Yahut da, cezaya müstehak duruma düşebiliyor.

Şunu anlatmak, şunu söylemek istiyorum: Cenâb-ı Hak'ın muamelesi karşısında, mü'minle kâfir arasında insan olarak çok büyük bir fark yok... İkisi de dünyada aynı şeylerle karşılaşılıyorlar. O zaman ahiretini mahvetmeye ne lüzum var?.. Yâni kâfirin ahiretini mahvetmesine ne lüzum var?.. Mü'min ol, Cenâb-ı Hak dünyada da, ahirette de iyilik versin.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

(البقرة: ٢٠١)

(Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten, ve kınâ azâbe'n-nâr)
“Rabbimiz, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver, bizi ateşin azabından koru!”
(Bakara, 2/201) Böyle dua edin diye, Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de kendisi bu duayı bize öğretiyor. “Dünyada da iyilik verilmesini isteyin!” diye tavsiye buyuruyor.

İslâm nedir?.. İslâm hem dünyada, hem ahirette insana saadeti veren bir ilâhî nizamdır. O kadar güzeldir ki; hem dünyada mutlu ediyor, hem

ahirette mutlu ediyor. Hem bedeneni mutlu ediyor, hem rûhen mutlu ediyor. Her yönden... Hem sıhhî bakımdan mutlu ediyor, hem aklî bakımdan mutlu ediyor. Her yönden İslâm güzel, İslâm'ın ahkâmı güzel...

Ama insanlar nedense küfre sapıyor, helâl nimetler, helâl lezzetler de dünyada pek âlâ, bol bol, yeter miktarda olduğu halde, haram lezzetlere, keyiflere, zevklere kayıp ahiretlerini mahvediyorlar.

Kâfirlik akıllıca bir şey değil mü'min kardeşlerim, sevgili dinleyiciler; veya beni dinleyen herkes olabilir, belki "İslâm hak mı değil mi?" diye düşünen mütereddit insanlar olabilir. Veyahut müslüman anneden babadan doğmuş amma, işte aldığı eğitim, görgü, radyo, televizyon, duyduğu sözler, okuduğu yazılar, makaleler dolayısıyla da kafası karışmış insanlar olabilir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, İslâm'ın her şeyi güzel!.. İçki içirtmediği güzel, tesettürü güzel, hırsızlık yaptırtmadığı güzel, rüşveti yasakladığı güzel...

"—Hocam sen güzel şeyleri sayıyorsun. Bir de öteki şeyleri say bakalım!.."

Cihad da güzel. Oruç da güzel, aç kalmak da güzel... Malından vermek de güzel. Çünkü bunların da öbür tarafından baktığın zaman, çok büyük faydaları var. Her şeyi güzel İslâm'ın...

“–Ver!” dediği zaman vereceksin, verdirtmesi güzel.

“–Verme!” dediği zaman vermeyeceksin, elinde tutması güzel!

Her Şeyi güzel ama, insanlar bunu anlayamıyorlar. Anlayanlar var... Yâni ilâhî kitabın okutulduğu, öğretildiği yörelerde, Allah’ın Rasûlü’nün tebligatının anlatıldığı yörelerde, bunları öğrenip ona göre hayatını düzenleyenler var.

Geçen gün, yurtdışında doktora yapan bir talebemle görüştüm. Dünyada küreselleşme, globalleşme akımı diye büyük bir akım var. Bu akım radyo ve televizyonlarla bütün dünyaya yayılıyor ve bütün dünyadaki insanları kendi evvelki örf ve adetlerinden koparıp, potada eritip yeni bir *global insan* tipi ortaya çıkartıyor.

Benim talebenin dediğine göre, bunu vahim bir gelişme olarak kiliselerde inceliyorlarmış:

“–Eyvah, bu globalleşme, bu küreselleşme yüzünden bizim de dindaşlarımız gidiyor elden, bize de inananlar azalıyor, bize bağlılar vazgeçiyor, ne yapmamız lâzım?..” diye inceliyorlarmış.

Fakat bu akımın, bu erimenin içinde, herkesin birbirine benzeşmesi; vur patlasın, çal oynasın, zevk, sefa eğlence, maddî, inanca dayalı olmayan bir yaşam tarzının yanı sıra; bu hal vicdanları harekete geçirdiğinden, bazı insanlarda da aklı, mantığı, vicdanı dine

yönelme ve dine yapışma noktasına getiriyor ve insanlar çok güzel dindar oluyorlar. Arkadaş diyor ki:

“—Bu yurtdışıındaki üniversitelerde bakıyorum, birçok genç, etrafındaki çirkef dünyadan öğrendikleri için, temiz dünyaya, yâni İslâm'ın güzel dünyasına geliyorlar ve çok kuvvetli İslâmlaşma akımı var.” diyor.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, İslâm'ın güzelliğini bilin!.. Çirkefleşmeye doğru, yâni insanoğlunun alçalma, hayvânîleşme, şehvetperest olma, inançsız olma, kapkara olma, zift gibi olma durumuna gittiği şu dönemde, İslâm insanı a'lâ-yı illiyyîne çıkartıyor. Kurtarıyor bu uçurumdan, bu çukurdan; yükseklerle çıkartıyor, tertemiz yerlere çıkartıyor. Aman İslâm'a sımsıkı sarılın! Aman çoluk çocuğunuza İslâm'ı güzel öğretin, korkmayın! Kur'an'ı öğretin, korkmayın! Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetini öğretin, Allah'a sığının, korkmayın!..

Çünkü, Kur'an'a sarılan gayrimüslimler müslüman oluyor. Askerlerden, senatörlerden, yazarlardan, siyâsîlerden, elçilerden, konsoloslardan çok kimseler müslüman oluyor.. Komünist olarak yetişmiş, müslüman oluyor; hristiyan olarak yetişmiş, müslüman oluyor veya yahudi olarak yetişmiş müslüman oluyor. Ben bunların isimlerini zaman zaman konuşmalarımda veriyorum.

Kur'an-ı Kerim kendisi, Rabbimizin kelâmı, imanı öğretiyor ve ıslâh ediyor insanı. Bize düşen Kur'an-ı Kerim'i çoluk çocuğumuza, kendimize, hanımımıza, çevremize öğretmek... Onun için Kur'an'a ne kadar hizmet edersek, Kur'an'ın öğrenilmesini, öğretilmesini ne kadar çoğaltır, yaygınlaştırırsak ve güzel öğretirsek; yâni baskılı, yalan, yanlış, eğerek, bükerek, te'vil ederek değil; "Kur'an ne diyor? İlk önce bunu bir anlayayım!" diyerek öğrenirsek çok kâr ederiz.

Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini öğrenirsek çok kâr ederiz. Sapasağlam hadis kitapları var. Yâni, çok titiz şekilde hazırlanmış, çok büyük alimlerin hazırladığı, cümle cihanın güzelliğini kabul ettiği hadis kitapları var. Diyanet İşleri neşretti. İmam Buhârî'nin *Sahîh-i Buhârî* dediğimiz eseri, altı sahih hadis kitabı vs... Bu sahih kitapları lütfen çoluk çocuğunuzla beraber okuyun! Kendiniz, hanımınız, çocuğunuz okusun!..

Hadis dünyasına, hadisler havasına, alemine girin! Girdiğiniz zaman kurtulursunuz. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri Kur'an-ı Kerim'in de en güzel tefsiridir. Kur'an-ı Kerim'in en büyük tefsiri, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri külliyyatıdır. Başka tefsir aramaya lüzum kalmaz.

Onun için, hem Kur'an'ı okuyun, hem de hadis-i şerifleri okuyun! Çünkü asrımızın bütün küfür cereyanlarına, bütün nefsânî maddî cereyanlarına, şeytânî akımlarına devâ

Kur'an-ı Kerim'de ve Peygamber Efendimiz'in sünnetinde... Yâni, İslâm dininde var, aman bunu iyi öğrenin!..

Sapanlar, ayağı kayanlar, uçuruma düşenler, mahvolanlar, imanını kaybedenler, dünya ve ahiretini mahvedenler niçin mahvediyor?.. Kur'an'dan koptuğu için, sünnetten koptuğu için, kendisine yabancılaştığı için, İslâm'dan uzaklaştığı için...

Küfür cereyanlarına kapılıyor, onları çok güzel okuyor. Ta Yunanlıların efsanelerinden, eski filozoflarından hepsini okuyor. Okuduğu zaman bir tad da almıyor, anlamıyor da, ama onları okuyor. Yunan klasikleri, Latin klasikleri, Avrupa klasikleri... bilmem ne, kafası doluyor, tereddütler içinde bunalıp kalıyor.

O Avrupalı insanların çoğu, bakıyoruz hayatının sonunda intihar ediyor. Çünkü sorunları çözemiyor. Bazısı da çözüyor, imana giriyor, koyu bir dindarâne hayat yaşıyor... O da mücadeleyi bırakıp mağlub olmak ve teslim olmak tarzında oluyor. Çünkü, yanlış bir inanca giriyor, haça puta tapıyor.

O bakımdan, İslâm'a sımsıkı sarılın; kurtuluş İslâm'da, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

b.Allah İçin Birbirini Sevenler

Gelelim, bu günümüzün ikinci hadis-i şerifine. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:⁵

إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ يَفْرَعُ النَّاسُ وَلَا يَفْرَعُونَ وَيَخَافُ النَّاسُ وَلَا يَخَافُونَ

(طب. عن معاذ)

RE. 107/4 (*Inne'l-mütehàbbîne fi'llâhi fî zılli arşi'llâhi yevme lâ zılle illâ zılluh, yefzeu'n-nâsü ve lâ yefzeûn, ve yehàfu'n-nâsü ve lâ yehàfûn.*)

Muaz RA'dan Taberânî rivayet etmiş. Bu konuda pek çok hadis-i şerifler var. Onlardan müjdeli bir tanesi... Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Inne'l-mütehàbbîne fi'llâh*) “Birbirlerini Allah için seven mü'minler...” Bu sevgi kadınla erkek arasındaki cinsel temâyül değil. Mü'min mü'mini mü'min olduğundan, iman kardeşliğinden, Kur'an kardeşliğinden, İslâm kardeşliğinden dolayı seviyor. Mü'minin mü'mini sevmesi, birbirleriyle ahbap olması...

⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.21, no:24691; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.328, no:7396.

Birisi Kars'tan, birisi Edirne'den; birisi Sinop'tan, birisi Adana'dan ama askerlikte tanışıyorlar, hacda tanışıyorlar, mektepte tanışıyorlar, muhabbet ediyorlar. İki de namazlı, niyazlı, müslüman, namuslu, helâl kazanmayı, helâlden yemeyi, çirkin işlere bulaşmamayı düşünen insanlar, birbirlerini Allah yolunda seviyorlar. Mü'minlerin kardeş olduğunu Allah Kur'an-ı Kerim'de söyledi diye seviyorlar.

İşte böyle birbirini din kardeşi olarak sevmek, arkadaşını Allah için sevmek, ahiret için sevmek... Bu çok önemli! Böyle insanları Allah çok büyük mükâfâtla mükâfâtlandırarak. Her zaman buna dair hadis-i şerifler geliyor karşımıza, bu da onlardan bir tanesi... İşin sadece bir safhasını gösterecek, sonucuna doğru olan bir safhasını anlatacak bir hadis-i şerif.

Size tavsiye ederim ey mü'minler, ey müslümanlar! Birbirlerinizi candan sevin, candan yardımlaşın, candan kardeşlik edin! Çünkü, Allah için birbirleriyle muhabbet edenler, ahiret kardeşi olanlar, ahiret yolunda birbirlerine dost olanların mükâfâtı çok büyük.

İşte buyuruyor ki: (*Fî zılli arş'illâhi yevme lâ zılle illâ zılluh*) "Arş-ı A'lâ'nın gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde, bu birbirini Allah için sevenler Arş'ın gölgesinde olacaklar."

Arş-ı A'zam, Cenâb-ı Hakk'ın Arşı, Arşu'llah çok büyük bir yaratık... Onun altı da gölge ve çok safâlı bir gölge... Mahşer halkı meydanda, güneş tepelerine yaklaştırılmış, terlere batmışlar, ter

toprağa işlemiş. Kimisinin topuğuna, kimisinin dizine, kimisinin göbeğine, kimisinin boynuna, kulağı hizasına, ağzının hizasına gelmiş... Terler içinde yüzüyorlar, çırpınıyorlar, sıcaktan patlayacak gibi, hesabı bekliyorlar.

Daha azab değil, cehennem değil bu, sadece mahkeme-i kübrâ olacak, hesaba çekilecekler, cennetlik mi cehennemlik mi olacakları kararlaştırılacak. Öyle korkulu bir gün... O günde güneşin altında bekliyorlar.

Şimdi tabii, Türkiye'deki kardeşlerim kış mevsimindeler, havalar soğuk... Ama Avustralya'daki kardeşlerimiz sıcaktan nereye sığınacaklarını şaşırıyorlar. Çok sıcak, bazı yerlerde 40 derece, 45 derece sıcaklıklar oluyor. Bayağı insanı eritecek gibi bunaltıcı sıcaklıklar oluyor. Dünyanın öbür tarafında da, meselâ Sibirya'da soğuktan insanların ayakları, elleri donuyor. Hastanelerde kan revan içinde, elleri ayakları sarılmış, donmuş insanlar... Sonunda elleri ayakları kesilecek.

Öyle soğuk, böyle sıcak; dünya böyle... Tabii, cehennemde de soğuklar, sıcaklar var. Ama daha cehenneme gitmeden, mahşer yerinde güneş tepelerine yaklaştırılmış, güneşin altında beklemek çok zor bir şey...

Orada sadakaları, zekâtları mü'minlere gölge edecek. Ama özel meziyetleri olan, Allah'ın özel ikramına mazhar olacak kullar var. Onlar Arş-ı A'lâ'nın gölgesi altında gölgelenecekler. Bir kere Arş-ı A'lâ yüksek; o kadar yüksek ki,

Arş'ın gölgesinde olanlar, mahşer halkına, yukarıdan aşağıya, yıldızların dünyaya baktığı gibi bakacaklar. Yerdekilerle yıldızdakiler arasındaki fark gibi fark olacak.

İşte onlardan, Arş'ın gölgesinde gölgelenen insan topluluklarından birisi de, birbirlerini Allah için seven insanlar. Onun için, birbirinizi lütfen şu maddî dünya için, küçük hesaplarla veya maddî sebeplerle; paraydı, puldu, borçtu, alacaktı, mirastı ve sâireydi diye; veya komşulukta;

“—İşte o bizim bahçemize çöp attı da... Onun ağacı benim bahçeme geldi gölge yaptı da... Onun çocuğu bizim çocuğa çelme taktı da, o buna bir yumruk attı da... Top oynarken bizim camı kırdı da...” filân diye kırmayın, darılmayın! Değmez. Birbirinizle Allah'ın seveceği tarzda güzel kardeşlik edin!

Böyle yaparsanız, Cenâb-ı Hak sizi Arş'ın gölgesinde gölgelendirecek, özel muamele yapacak. Sıradan müslümanlar, özel muameleye mazhar olamayanlar aşağıda güneşin altında

bekleyecekler. Onlara sadakaları, zekâtları gölge yapacak ama, yine de aşağıdalar, yine de terler içindeler... Arş'ın gölgesinde gölgelenenler çok yüksek insanlar. Onun için birbirinizi Allah için sevin, Allah için birbirini sevenler sınıfına girmeğe çalışın!..

“Allah için birbirini sevenler, Arş-ı A'zam'ın gölgesinde gölgelenecekler. (*Yevme lâ zille illâ zılluhû*) Allah'ın Arş'ının gölgesinden başka

bir gölgenin olmadığı günde...” Sadakaların, zekâtların gölge yapması var; başka...

Sonra, (Yefzeu'n-nâsü) “İnsanlar dehşette kalırlar, telaş içinde, korku içinde kalırlar.” Korkunç bir heyecan, kalpleri güp güp atıyor. Sıraları gelince hesaba çekilecekler; bakalım cennete mi gidecekler, cehenneme mi gidecekler?.. Durumu bilmiyorlar, sonucun nasıl tecelli edeceğini bilmiyorlar. Çünkü tartı var, hesap var, sevaplar günahlar tartılacak. (Ve lâ yefzeûn) “İnsanlar böyle korku içindeyken, bunlar dehşette, korkuda, heyecanda değil.” Allah Allah, millet aşağıda ne kadar telaş içinde; bunlar Arş’ın gölgesinde, hiç telaşsız, korkusuz, dehşete düşmüş bir halleri yok, sâkin, huzur içindeler.

(Ve yehâfü'n-nâs) “İnsanlar korkuyorlar. ‘Acaba cehenneme atılır mıyım? Acaba Cenâb-ı Hak beni kahrına gazabına mı uğrattır?’ diye korkuyorlar.”

O mahkeme-i kübrâ zorlu bir gün, Peygamberlerin dahi korkuları olacak. Kimsenin kendisine güvenemediği bir zaman... Kardeşin kardeşten kaçtığı, karının kocadan kaçtığı, evlâdın babadan, anadan kaçtığı, karı kocanın birbirinden kaçtığı, firar ettiği bir gün.

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ
وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

(عبس: ۲۴-۲۷)

(Yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sâhibetihî ve benîh. Li-küllî'mriin minhüm yevme izin şe'nün yuğñîh.) [O gün kişi kardeşinden, annesinden ve babasından, hanımından ve çocuklarından kaçır. O gün herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır.] (Abese, 80/34-37)

Bu ayet-i kerimeyi de size sık sık hatırlatıyorum. Herkes birbirinden kaçacak, çünkü akrabalık bağları kalmayacak, herkes birbirinden hakkını istemeğe gelecek. Ancak muttakîler müstesnâ... Muttakîler de yine, birbirini Allah için sevenler oluyorlar.

Allah için sevenlerden olursanız, kurtulursunuz. “—Neye dayanarak söylüyorsun?..”

Hadis-i şeriflere dayanarak söylüyorum.

Onun için, Allah için birbirini seven, din kardeşi olan, ahiret kardeşi olan, takvâ ehli olan insanlar haline gelmeğe çalışın! Başka bir çıkar yol yok...

Onun için o yola girin, cennet yoluna girin, takvâ yoluna girin, nefsi terbiye yoluna girin; insanda aşkullahı, muhabbetullahı uyandıracak yola girin, o eğitimi alın!.. Başka kurtuluş yok, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

c.Hastalığın Mü'mine Faydası

Üçüncü hadis-i şerifi okuyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ
كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَ مَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا
يُسْتَقْبَلُ وَ إِنَّ الْمِنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أَعْفَى كَانَ
كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ
وَلَمْ يَدْرِ لِمَ أَرْسَلُوهُ

(د. طب. عن عامر الرام)

RE. 107/2 (*Inne'l-mü'mine izâ esâbehü's-sekamü, sümme a'fâhu'llâhu minhü, kâne keffâreten limâ madà min zünûbihî, ve mev'izaten lehü fîmâ yestakbil; ve inne'l-münâfika izâ marida sümme u'fiye, kâne ke'l-baîri akalehü ehlühü, sümme erselühü, felem yedri lime akalühü, ve lem yedri lime erselühü.*)

⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.199, no:3089; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.V, s.421, no:7130; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.154, no:196; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIV, s.87; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.31; Âmir er- Râm RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.206; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el- Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.53, no:45; Hünnâd, c.I, s.242, no:414; Mizzî, *Tehzîbü'l- Kemâl*, c.XI, s.98; Selman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.553, no:6686; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.314, no:7371.

Amir RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Inne'l-mü'mine izâ esâbehü's-sekamü*)
“Muhakkak ki mü'min kul, hastalık isabet etti de hastalandı mı...” Hastalanıyor insan, ateşlere düşüyor, cayır cayır yanıyor, yatağa yatıyor. Doktorlar geliyor, ilaçlar vs. Hastalık kolay bir şey değil. Allah afiyet versin...

(*Sümme a'fâhu'llâhu minhü*) “Sonra Allah da onu o hastalıktan kurtardı mı...” Yara olabilir, büyük bir yara açılır, aylarca devam eder. Midesinde ülser olur, kanama olur... Allah korusun, verem olur... vs. “Mü'min kul hastalandı da, sonra Allah onu afiyete erdirdi mi; (*kâne keffâreten limâ madâ min zünûbihî*) o hastalıktan önceki zamana kadar işlemiş olduğu bütün günahlara, bu geçirdiği şiddetli hastalık keffâret olur. Günahları silinir, onları affeder Allah...’

Hastalandı, ızdırab çekti, sabretti, kaderine razı oldu, şikâyette bulunmadı, isyan etmedi; onun için Allah onu günahlardan çıkartır, anasından doğduğu günkü gibi tertemiz olur. Başka hadis-i şeriflerde bu ifadeyle geçtiği için, naklen söylüyorum. Hastalıktan kurtulduğu zaman, bir bebek kadar mâsum hale gelir.

Başka ne olur?.. (*Ve mev'izaten lehû fîmâ yestakbil*) “Geçmiş günahları siliniyor, bir de bu hastalığı ona gelecek ömrü için, hastalıktan sonraki ömrü için bir öğüt, nasihat olur.”

“—Haa, hastalık var... Bu sefer iyi oldum ama, bir dahaki sefere belki iyi olmam da, vefat ederim. Aman ayağımı denk alayım, Cenâb-ı Hakk’a daha güzel kulluk edeyim! Aman haramlara, günahlara yanaşmamaya, bulaşmamaya çok dikkat edeyim, takvâ ehli olayım!” diye, bu hastalık ona bir de öğütçü olur, vaiz olur. Demek ki hastalanınca, müslümana böyle çeşitli yönlerden faydalar oluyor, hastalıktan istifadesi oluyor. Bu mü’minin durumu...

Buna mukâbil, (*Ve inne’l-münâfika izâ marida*) “Münafık hastalandığı zaman...” Münafık ne demek?.. İyi gibi görünüyor, içi pis, kafası yamuk, kalbi yamuk, niyeti bozuk... Hem mürâîlik yapıyor, dışa kendisini iyi göstermeğe çalışıyor, hem de kalbinden yamuk olduğundan, içinde fitne fesat olduğundan, kötü işler yapıyor.

“Münafık da hastalandığı zaman, (*sümme u’fiye*) sonra da kendisine afiyet verildiği zaman, (*kâne ke’l-baîri*) deve gibidir. Anlamaz bu hastalıktan; ne ibret alır, ne istifade eder. Deve gibidir.”

Nasıl bir deve gibidir?.. (*Akalehû ehlühû, sümme erselûhü*) “Sahibi bağlamış, sonra da bağını çözmüş, salıvermiş deveyi... (*Felem yedri lime akalûhü, ve lem yedri lime erselûhû*) Bağladıkları zaman neden bağladıklarının farkında değil, salıverdikleri zaman niçin salıverildiğinin farkında değil. Böyle bir deve gibi yaşar münafık.”

Yatırsalar, deve yatırılmıyor. Çöktürseler, kalkamasın diye ayağını bağlıyorlar, kalkamıyor. Başını geriye çektiriyorlar, öyle kurban ediyorlar. Otursalar oturur, sonunda ne olacağını bilmez.

Vaz geçseler, özseler neden çözdüklerini bilmez.

İnsan deve mi?.. İnsan öyle mi olmalı?.. İnsan Yaradanını bilmeli, Rabbinin emrine uygun hareket etmeğe gayret etmeli!.. Maalesef öyle olmuyor, gafletle ömür geçiriyorlar. Ondan sonra bir zaman geliyor, ömür bitiyor; Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Gel bakalım, vâden yetti!” diye çekip alıyor. Ahirette de iş işten geçmiş oluyor.

Allah gaflete düşürmesin, ömrü zâyî ettirmesin, boşa geirtmesin, yanlış yollarda ürüttürmesin... Rızasını kazanmayı nasib etsin...

Hayatta karşılaştığınız her olay birer imtihandır. İmtihanı başarıyla geçirmeğe dikkat edin! Sabredilecek hallerde sabredin, şükredilecek hallerde şükredin!.. Rızâ-yı Bârî’yi kazanıp huzuruna sevdiği kul olarak varmaya dikkat edin!..

Aziz ve sevgili dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

26. 01. 2001 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

